

הורינו

פרשת שמיני תשפ"ה | שנה ב' 71

הורים נאן הלא

הורינו דברות קדשך

כיבוד אב ואם בפרשת השבוע עפ"י 'המאורות הגדולים',
הגאון רבי שמשון קורלנדסקי שליט"א

וְיִשְׁמְנוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת וְיִקְרְבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם. (י', א')

בספר 'עטרת דוד' מבאר כי מה שעשו נדב ואביהו את העבודה בצורה שהקב"ה לא ציווה, על פי מה שכתב ה'אבני נזר' על עניין העקידה. כי זהו ניסיון גדול לשחוט את בנו יחידו במקום שהבן אינו מחויב לשחיטה מצד עצמו. ומה שבאמת יצחק הסכים לזה בלב שלם ובנפש חפצה, היה מחמת כיבוד אב, שרצה יצחק לעשות רצון אביו הרוצה להעלותו לקרבן.

ולפי"ז מבאר שם, שנדב ואביהו סברו שהרי מקום בית המקדש בהר המוריה הוא מקום העקידה, ואם כן, זה שיצחק הקריב את עצמו להיעקד מרצונו ללא ציווי הקב"ה, זה היה שורש וסיבת הלכות הקרבנות. וכמו כן, כדי לפעול את עבודת יום הכיפורים שנעשתה על ידיהם¹, עלה בדעתם שיימשך הדבר (אותה הזכות של יצחק במקום הזה שהקריב עצמו אפילו שלא נצטווה) שכן צריך להיות עבודה זו, באופן שיקריבו קרבנות לפני ה' מרצונם הטוב ובלי ציווי, ודווקא על ידי כך יפעלו דבר גדול זה של עבודת יום הכיפורים.

וכתב שם שהתורה רמזה את זה כבר בפרשת העקידה, שהקב"ה

1. שפת אמת וירא תרמ"ח 2. סנהדרין נ"ב.

אומר לאברהם קח "נא" את בנך וכו' ותיבת "נא" היא ראשי תיבות נדב ואביהו.

ואמנם החיסרון במעשה העבודה שלהם היה כפי המובא בגמרא²: "היו משה ואהרן מהלכין בדרך ונדב ואביהו מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן. אמר לו נדב לאביהו: אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור? אמר להן הקב"ה: נראה מי קובר את מי". וזה היה היפך כיבוד אב כלפי אהרן. ומוסיף לבאר שגם זה רמוז בדברי הכתוב שנאמר "אחרי מות שני בני אהרן" שמותו מצד "בני אהרן", שפגמו בכבוד אביהם, ועל כן לא התקבלה עבודתם ללא ציווי כמו יצחק, שכל תכלית מה שעמד ללא שהצטווה היה כדי לכבד את אביו.

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי ה' (י' ב')
בספרא פרשת אחרי מות (פרשה א') שנאמר "ויקחו בני אהרן נדב ואביהו איש מחתתו" וכל חלק בפסוק בא ללמדנו עוד חלק: "בני אהרן", לא נטלו עצה מאהרן. "נדב ואביהו", לא נטלו עצה ממשה וכו' ולדברי הספרא זה חלק מחטאם שלא נטלו עצה מאביהם.

וַיִּדְבֶּר אֶהָרֹן אֶל מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבֹנוּ אֶת חַטָּאתָם (י' י"ט)
ומדוע אהרן הוא המדבר אל משה? ברש"י פירש: אפשר משה קצף על אלעזר ואיתמר, ואהרן מדבר? אמרו (בניו של אהרן) אינו בדין שיהא אביו יושב ואנו מדברים לפניו, אינו בדין שיהא תלמיד משיב את רבו.

כשם שחובה על כל אחד ואחד מישראל ללמוד את ההלכות המצויות, כהלכות ברכות, שבת, שמירת הלשון ועוד, כך חובה על כל אדם ללמוד ולשון את הלכות כיבוד אב ואם ומוראם, שמצווה זו היא תמידית בכל זמן, וחמורה היא עד מאוד, ואם לא ילמד את הלכותיה, מאין ידע היאך לקיימן, ויכשל בדברים רבים, מבלי לדעת שהוא נכשל.

הורינו דרך חיים

כיבוד אב ואם
בהלכה ומנהג

לבקש טובה בזכות ההורים אחרי פטירתם

מצווה לומר דברים בשם אביו, כדי לחלוק כבוד לאביו. ויכול הוא לתלות באביו דברי תורה וחכמה בשמו, אף אם אביו לא אמר זאת, כי מתכוון להוסיף כבוד לאביו. ודבר זה נלמד מדברי הגמרא¹ המביאה בשם רשב"י שאמר, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם עד סופו. ואומר על זה רש"י שם, יותם בן עוזיהו - צדיק היה ועניו יותר משאר מלכים, וזכה בכיבוד אביו, ועליו נאמר בן יכבד אב, שכל הימים שהיה אביו מצורע והוא היה שופט עם הארץ, לא נטל עליו כתר מלכות בחייו וכל דיניו שהיה דן אומרן בשם אביו: עד כאן. דהיינו, שכדי לשמור על כבוד אביו שכביכול עדיין הוא המחליט, היה דן ואומר החלטות בשם אביו ורשב"י מציין אותו לשבח גדול בשל

כך. ובספר 'יפה ללב'² כתב שאם בן לומד עם אביו ועולה אצלו קושיה מתוך הדברים, אינו אומר - קשה לי, אלא וכך הקשינו.. משום שיש חשש שאביו יקבל חלישות שבנו בר הבנה עמוקה ממנו, אבל אם מכיר את אביו שישמח שבנו גדול בתורה ובחכמה, יכול להקשות בשם עצמו. וכן כאשר בת אומרת משהו בנושא נידון, ולדוגמה - תוך כדי יכוח בנושא מסוים, לא תאמר "וגם אמא מודה לדבריי", מפני שהיא עושה בכך את אמא טפלה לדעתה ולדבריה. אלא תאמר, אמא חושבת כך וכך, ואף אני מחזיקה בדעה זאת. וכן הבן, לא יאמר - לפי דעתי ההלכה היא כזאת, וגם אבא מודה לדברי, אלא יאמר שכך למד או הבין גם מדברי אביו ויביא את אביו כראיה לדבריו באשר הוא גדול ממנו.

1. סוכה מה: 2. סי' ר"מ אות מ"ו

מעשה אבות

סיפור מהחיים

סיפר הרב קובלסקי כאשר ישב שבעה על אביו, כי כאשר בא הרב מברסק לנחם את הגאון רבי מאיר קרליץ (שישב אז שבעה על אחיו, מרן החזון איש) הוא אמר: הגמרא חוקרת, האם דברי הספד הם "יקרא דשכבי", כבוד הנפטר, או "יקרא דחיי", כבוד החיים האבלים. אני, הדגיש מרן הרב מברסק, אומר שהגעתי מפני כבוד הנפטר. ההמונים שגדשו את הבית לנחם את הרב קובלסקי, באו בעיקר בגללו שהכירוהו והעריכוהו אישית, אך הוא רצה לתלות את הכבוד באביו, שיידעו שבאים עבור כבוד הנפטר

היה מעשה בבחור ישיבה שגר אצל אמו הגרושה, וניתק את קשריו עם אביו. האבא פנה לידידו שיפנה לאחד הרבנים בישיבה שישדל את בנו בנוגע להידוק הקשר עם אביו. אותו ידיד פנה קודם כל למרן הסטייפלער, בשאלה מה עליו לעשות. ענה לו מרן הסטייפלער "צוק"ל, תאמר להם (לרבני הישיבה) שיגידו לו שכיבוד אב ואם זו מצוות עשה דאורייתא! (חדו"ת חיים, אוצר כאו"א צ.)

לכבוד מערכת העלון, ברצוני לשתף אתכם בסיפור שזכיתי לראות בעצמי.

לפני 10 שנים, בערב פסח תשע"ה, זכה אחי לראות במו עיניו את התקיימותו של החלק השני של הפסוק: "כבד את אביך וכו' - למען יאריך ימיו". אח שלי, שלצורך הסיפור נקרא לו דוד (שם בדוי), היה אז בחור ישיבה. ליל בדיקת חמץ, הבית כבר נקי לפסח. במטבח כבר מבשלים את מאכלי הפסח.

לאחר בדיקת חמץ, אבא מבקש מדוד אם יוכל לבוא איתו לנקות את הרכב לפסח. בתחילה דוד לא רצה. הוא טען שהוא מאד עייף, אבל אז אבא הציע לו כזה דבר: "היות ואנחנו מנקים את הרכב רק פעם אחת בשנה, מטבע הדברים מצטבר שם הרבה לכלוך. בוא, נעבוד כל הלילה ביחד, בבוקר נתפלל וותיקין, נשרוף את החמץ, ואז תוכל לישון כמה שאתה רוצה".

לזה דוד לא סירב. הוא הסכים. וכך, יצאו דוד ואבא עם הרכב לכיוון אזור התעשייה ע"מ לנקות את הרכב, מכיוון שיצטרכו לעבוד עם שואב אבק, ובתוך השכונה זה עלול להפריע לשכנים לישון.

כך הם עבדו כל הלילה. בבוקר הלכו להתפלל עם המניין הראשון, לאחמ"כ שרפו את החמץ, ואבא החזיר את דוד הביתה כדי שיוכל ללכת לנח, בעוד שהוא בעצמו הלך לקנות דברים אחרונים לפסח.

והנה, אך נכנס דוד הביתה, נשמע קול חבטה עזה מכיוון חדר השינה. הרעש היה מאד חזק, שזה העיר את כל בני הבית. דוד הלך בזהירות לכיוון החדר, ואז התברר שנעשה לו נס עצום :

ארון ספרים כבד ביותר שהיה מחובר לקיר, התנתק באופן פתאומי ונפל על הרצפה בקול רעש גדול, כשחלק ממנו אף נפל על הכרית של דוד, שהיה אמור לישון עליה עכשיו, אם לא היה עוזר לאבא. בחסדי שמים אף אחד לא היה בחדר באותה עת, אך כתוצאה מהנפילה יצא הארון מכלל שימוש, וחלק מהספרים אף נקרעו (מדובר בספרי קריאה ולא בספרי קודש).

דוד אף שאל רב אם הוא צריך לברך ברכת הגומל, והרב ענה לו שמכיוון שהוא לא היה באותו זמן בחדר, הוא לא היה בחזקת סכנה, ולכן הוא לא צריך לברך הגומל. אבל באותו יום ראה דוד, וגם אנחנו ראינו, איך מתקיימת הברכה בחצי השני של הפסוק: "כבד את אביך וכו' - למען יאריך ימיו".

אני מקווה שהסיפור הזה ייתן חיזוק לאנשים להתחזק במצוות כיבוד הורים ובעוד מצוות.

רב הנסתר

מאמר חז"ל או מעשה רב בנושאי מצוות כיבוד הורים נטמנו בתמונה, גלו ושלחו לנו, ואולי תזכו בפרסים!

horeinuorg@gmail.com
או בפקס: 077-6021640

פתרון חידת 'רב הנסתר' לפרשת צו-פסח

אע"פ שהמנהג בליל הסדר שלא ימזוג לעצמו את הד' כוסות, אלא אחר ימזוג לו, מכל מקום אין לו לתת לאביו או לאמו למזוג לו

הודעה תשלח לפותרים נכונה שעלו בגורל.

ארגון הורינו שלום. תודה רבה מאוד על החיזוק על המצווה כל כך החשובה שאין עבורה הרבה מחזקים וזה דבר נצרך מאוד. רציתי לשאול שאלה: אני בחור רווק בן 20 שמתגורר עם ההורים, ויש דברים שאני רוצה לעשות לעצמי, אך הורי מביעים את דעתם שזה לא נכון או לא יעיל, או לעיתים אף אומרים בפרוש "אל תעשה את זה". שאלתי היא: האם אני יכול לעשות את הדבר בלי שהם ידעו, ועדיין לכבד אותם כפי שאבא שבשמיים רוצה?

שיעשה הבן תגרום להוריו ביזיון), יש להימנע מכך, מצד מצוות מורא. אבל אצלך לפי מה שכתבת יש נקודה נוספת, והיא זה שאתה מתגורר עם הוריה בביתם וסמוך על שולחנם. כאשר הבן מתגורר אצל הוריו וסמוך על שולחנם, יש לו מחויבות גבוהה יותר לקיים את רצונם, מעבר למחויבות של מצוות כיבוד אב ואם המוטלת על כל בן כלפי הוריו. כך למשל, אם הבן מבקש לקנות בגד מסוים וההורים מעדיפים שיקנה בגד מסוג אחר, בן שאינו סמוך על שולחן הוריו אינו מחויב לעשות את רצון ההורים בכגון זה, אבל בן הסמוך על שולחן הוריו צריך להתחשב בדעתם, שהרי סוף סוף הם המממנים את קניית הבגד.

שלום לך בחור יקר. התשובה לשאלתך תלויה במה מדובר. בכיבוד הורים יש שני חלקים. מצוות כיבוד הורים, לדאוג למה שהם צריכים. ובכלל זה לא נכנס לשמוע להם בדברים שאינם קשורים אליהם. אבל יש חלק שני לא פחות חמור וחשוב, וזהו מצוות מורא. איש אימו ואביו תיראו. ובמצוות מורא נצטוונו לא לצערם בכך שאנו ממרים את פיהם. ועל זה כותבים הפוסקים ומחלקים כך: אם אין לבן הפסד בעשיית רצון הוריו, יש לו לעשות את רצונם, שכן באופן זה ההימנעות מן המעשה יש בה פגיעה במורא ההורים.¹ אם ההתנהלות של הבן שלא כפי רצון הוריו תגרום להם ביזיון (לא מצד העובדה שאינו שומע להם, אלא שהפעולה עצמה

1. המקנה קידושין ל"ב ב, ד"ה ת"ר איזהו מורא

תורת אמן

עיון והתבוננות

כך שמעתי מאבותיי!

נשלח ע"י אחד מתלמידי החכמים המופלגים בלייקווד.

השיב לו: משנה היא. שאל אותו רב חסדא: איזו משנה? אמר לו רמי בר חמא: לך תשמע אותי. לקח התלמיד את הסודר של רבו וסייע לו ללבשו. אמר לו הרב: זו המשנה.. ותמהו שם המפרשים: הרי אסור ליטול שכר על לימוד התורה, מדוע ביקש ממנו הרב לסייע לו במשהו לפני שמלמד אותו? ובהקדמת 'שערי יוסף' הביא יישוב לזה, שכדי להבין סברא דקה, צריך התלמיד להכניע את עצמו לרבו, כי אז לבו נפתח לרווחה, ולכן אמר לו "לך תשמע אותי" לטובתו, כדי שיוכל התלמיד להבין את הסברא.

אף לעניין האמונה, הרי האדם צריך להאמין במעמד הר סיני ולא רק לקרוא על אודותיו בספרים, ולזה יגיע דווקא על ידי שירחוש בליבו כבוד לאביו ואימו. והפלא הוא שאדם אינו זקוק לשם כך שאביו יאמר לו בפירוש "כך שמעתי מאבותיי", אלא בעצם זה שהוא מתנהג כיהודי, ומעצם זה שאביו נושא שם יהודי והוא מכיר את שמו ואת שם זקנו ואבי זקנו. ולכן כל כמה שיוסיף האדם להכניע את עצמו לאבותיו, באופן ממילא תוסיף האמונה להתחזק בלבבו. אי אפשר להיות מחובר להקב"ה אלא רק על ידי מהלך זה, ואלמלא כן תמיד יהיו שאלות, ספיקות ובלבולים.

סיפר כ"ק האדמו"ר מרחמסטריווקא ארה"ב: הגר"ד סולובייצק סיפר לי איך אבי זיע"א ישב והגה בתורה בשנת תש"ח כשהעיר ירושלים הופצה על ידי הישמעאלים, ולא הוריד את עיניו מאותיות הגמרא למרות שהדי הפיצוצים הרעידו את אמות הסיפים וקורבנות רבים נפלו מכל עבר. הנה כי כן, יהודים כאלו שמספרים לנו מה שראו עיניהם בדורות הקודמים, מחזקים בנו את האמונה הפלא ופלא. כשאנו שומעים יהודים שמספרים שזכו לראות את הרה"ק רבי שלמק"ה מזוועה לזיע"א וראו במו עיניהם את הרוח הקודש שהופיעה בארמונו, זה מחזק בנו את האמונה באופן נפלא. הוא מה שאמר הרמב"ן, שכל יסודות האמונה מושתתים על המסורת העוברת מדור לדור. וכן כתב הרמב"ם שהאמונה אינה ערטילאית, אלא היא מבוססת על מה שהיה בזמנו ברור כשמש, ושמאז ועד עצם היום הזה הוא נמסר מאבות לבנים.

והאמת שיש בזה עומק גדול, כי טבע הדברים הוא שכל שהאדם נכנע יותר למשפיע, כך הוא מקבל ממנו יותר. וכך לומדים גם מהגמרא¹ בסוגיה של "זה נהנה וזה לא חסר", שרב חסדא שאל את רמי בר חמא מה דינו, ורמי בר חמא

1. בבא קמא כ:

מדוע לא פירטה התורה שכר לקיום המצוות, מלבד שילוח הקן וכיבוד אב ואם?

ושאלו: תחת איזה אילן עבדת? השיב: תחת אילן זה. אמר לו המלך: זהו עץ נוי, אתן לך בשכרו חצי זהוב. קרא המלך לפועל נוסף ושאלו: תחת איזה אילן עבדת? השיב: תחת אילן זה. אמר המלך: זהו עץ משובח של זיתים, אתן לך בשכרו מאתיים זוז! תממו הפועלים ואמרו למלך: האם לא היה המלך צריך להודיע לנו איזה אילן שכרו מרובה, כדי שנדע לעבוד תחתיו? אמר להם המלך: אילו הודעתי שכר כל אילן ואילן, היאך היה כל

פרדסי נעשה?!

כך אמר הקב"ה: לא תהא יושב ומשקל במצוותיה של תורה. לא תהא אומר: הואיל ומצוה זו גדולה, אני עושה אותה ששכרה מרובה, והואיל ומצוה זו קלה, איני עושה אותה. מה עשה הקב"ה? לא גילה לבריות מהו מתן שכרה של כל מצוה ומצוה, כדי שיעשו את כל המצוות בתום, שהרי כל המצוות כולן נצרכות לאדם, כדי להגיע אל תכליתו ואל שלמותו האמיתית, ולכן לא שייך שהאדם יחשב חשבונות, אלו מצוות כדאיות לו יותר ואלו מצוות כדאיות פחות - כולן חיוניות והכרחיות עבורו. בכל אחת ממצוות התורה צפונה תועלת מיוחדת והכרחית, ולכן אמרו חז"ל¹ "וְהָיוּ זֶהִיר בְּמִצְוָה קְלָה כְּבִמְצוּהָ, שֶׁאֵין אֶתָּה יוֹדֵעַ מִתֵּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת".

כדי להראות לנו עד כמה אין לנו שום הבנה אמיתית בשכרן של מצוות, ואין לנו שום אפשרות לחשב מהי מצוה חשובה יותר, ומהי מצוה חשובה פחות, פירטה התורה דווקא מתן שכרן של שתי מצוות מנוגדות: מחד גיסא - החמורה שבחמורות, ומאידך גיסא - הקלה שבקלות, ושכר שתיהן "אריכות ימים"! יחד עם זאת, בודאי לא יתכן לומר שהשכר בעבור שתי מצוות אלו אכן שווה, שהרי "לפום צערא - אגרא", ואם כן בהכרח לומר ששכר האריכות ימים, הוא רק חלק קטן מן השכר, והשכר האמיתי הוא לעולם הבא, אשר עין לא ראתה⁵.

בתורה¹ "כִּבֹּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹקֶיךָ, לְמַעַן יֵאָרִיכְךָ יָמֶיךָ, וְלִמְעַן יֵיטֵב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ". הבטחת שכר זו, שהבטיחה התורה עבור קיום מצוות כיבוד הורים, היא יוצאת דופן. כמעט שאין בתורה שום פירוט של שכר עבור קיום מצוה זו או אחרת. יוצאות מן הכלל הן שתי מצוות, שהתורה מפרשת בהן את שכרן: כיבוד אב ואם, ושילוח הקן² "כִּי יִקְרָא קֶן צִפּוֹר לִפְתָּיָהּ... שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם, וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ, לְמַעַן יֵיטֵב לָךְ וְהֵאָרְכְּךָ יָמֶיךָ". מפליא מאוד לראות כי התורה מבטיחה את אותו שכר בדיוק, עבור שתי מצוות, שהקושי והעמל בקיומן כה רחוקים זו מזו: מצות שילוח הקן - מצוה כה קלה לביצוע, פעולה חד פעמית של שילוח האם ולקחת הגוזלים, אינה כרוכה במאמץ גדול, ואף לא בהוצאה כספית, ועליה אומר בירושלמי³ "מצוה קלה שבקלות". ואילו מצות כיבוד הורים, הרי קשה לקיימה כראוי! היא דורשת מאמץ ועמל, הקרבה ועבודת המידות. מצוה יום יומית הכרוכה פעמים בהוצאות כספיות, ובהשקעה של זמן ומחשבה. איך יתכן כי השכר על מצוה גדולה זו, יהיה כמו השכר של מצות שילוח הקן?

עוד יש לשאול, מדוע באמת לא פירטה התורה שכר לקיום המצוות? ואם ראתה התורה לנכון שלא לפרט - מדוע בשתי המצוות הללו יש פירוט לשכר?

אומר המדרש: משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פרדס נאה, שגדלו בו עצים רבים, מינים ממינים שונים. שכר המלך פועלים שיבואו לעבוד בפרדסו, אך לא גילה להם מהו השכר עבור כל עבודה מעבודות הפרדס, כדי שלא ילכו כולם לעשות דווקא את המלאכות ששכרן רב, ויזניחו את העבודות ששכרן מועט. בערב קרא המלך לכל הפועלים, כדי לשלם להם שכר עבור עבודתם. פנה אל הפועל האחד ושאלו: תחת איזה אילן עבדת? השיב הפועל: תחת אילן זה. אמר לו המלך: זהו שיח של פלפלים, ושכרו זהוב אחד. קרא לפועל אחר

1. דברים ה' ט"ז-י"ב. 2. דברים כ"ב ו' 3. מסכת פאה פ"א ה"א 4. אבות פרק ב' משנה א' 5. מדרש רבה דברים פרשה ו אות ב, ובפירוש מהרד"ו

להצלחה וס"ד
יעקב בן אסתר

לזיווג
חיה נסיה בת דבורה אלקה

לזרע של קיימא
בעילום שם

לרפואה שלמה
שלמה בן חיה

לעילוי נשמת
מנחם מנדל בן יהושע דב

הורינו
הוריה מן הלב

יו"ל ע"י ארגון הורינו לחיזוק מצוות כיבוד אב ואם
בנשיאות מרן הגה"צ רבי אורי וייסבלום שליט"א ובהכוונת גדולי ישראל
ע"ר 580780617 | רח' יוסלה רוזנבלט 2 ירושלים.

תרומות יתקבלו בברכה. אפשרויות הנצחה בעלון ובכלל פעולות הארגון לע"נ הוריהם או יקיריהם ולזכות פרנסה והצלחה, זש"ק וזיווג - למען ייטב לך!

לקבלת גיליון הורינו השבועי במייל כתבו לנו "צורפו אותי" לכתובת המייל, וכן לפניות בנושאי תוכן, פתרון חידת 'רב הנסתר' ולפרסום סיפורים אישיים
בנושאי כיבוד הורים: horeinuorg@gmail.com או בפקס: 077-6021640 | [Zelle: dedications@horeinu.org](mailto:dedications@horeinu.org)